

Landstingspolitisk konferens
18 mars
Rinkeby Folket Hus

**Förslag till
Landstingspolitiskt
program
Vänsterpartiet
Storstockholm**

Vänsterpartiet Storstockholm

Distriktsstyrelsens förslag till Landstingspolitiskt program innan motionsbehandling.

Programförslaget är framtaget på uppdrag av Distriktsårskonferensen 2017. Grundförslaget innan Distriktsstyrelsens bearbetning togs fram efter givet uppdrag av en skrivargrupp bestående av: Ann-Marie Strömberg, Distriktsstyrelsen (sammankallande), Stellan Hamrin, Hammarby-Skarpnäck, Marie Kristiansen, Vårdförbundsvänstern, Anna Sehlin, Västra Södermalm, Gunnar Ågren, Vita bergen, Janne Strömdahl, Västra Södermalm, Gunilla Roxby Cromvall, Älvsjö-Hägersten och Håkan Jörnehed, Västra Södermalm.

Innehåll

SAMMANFATTNING	7
VÄNSTERPOLITIK FÖR EN BÄTTRE ARBETSMILJÖ	8
Personalmiljard till sjukvården	8
Arbetstidsförkortning	9
Höjda och jämställda löner	9
Bättre arbetsmiljö	9
Öka grundbemanningen	10
Egna vikariepooler och ersätt hyrpersonal	11
Förstärkt utbildning och kompetensförsörjning	11
Tillitsstyrning	11
HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSPOLITIK	12
Nya Karolinska Sjukhuset (NKS)	13
Feministisk sjukvård – en sjukvård för alla	13
Akutsjukhus	13
Närakuter och lokala sjukhus	13
Sjukvård på hjul och ambulanssjukvården	14
Cancervården	14
Städning på sjukhus	14
Utveckla folkhälsoarbetet och primärvården	15
E-hälsa	15
Förlossningsvård	15
Barnsjukvård	16
Unga, jämställdhet och sexualitet	16
Ge landstinget ansvar för elevhälsovården	16
Beroendevården	16
Psykiatri	17
Rätt till tandvård	17
Sjukvård för personer med funktionsnedsättning	18
Sjukvård för äldre	18
EN KOLLEKTIVTRAFIK FÖR ALLA	19
Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem	19
Bort med vinstintressena i kollektivtrafiken	19
Solidarisk finansiering	20
En trygg och välkomnande kollektivtrafik för alla	20
Öppen spärrlinje	20
Tillgänglighet och störningsinformation	21
Reklam	21
Glesbygd	21
Utbyggd och bättre kollektivtrafik nu och för framtiden	21
Bussar	21
BRT (Bus Rapid Transport)	22
Trådbuss	22
Pendeltåg	22
Tunnelbana	22
Lokalbanor	23
Sjötrafik	23
Färdtjänst	23

EN RÄTTVISARE REGION	24
Fler boende utanför Stockholm	24
Mindre energi för mindre klimatpåverkan	24
Klimatanpassa miljö och natur	25
Renare och säkrare vatten	25
Ett stigande hav	25
En växande skärgård	26
ALLAS RÄTT TILL KULTUR	26

SAMMANFATTNING

- 1 Stockholms läns landsting är Sveriges näst största parlament och har årligen
2 ansvaret för mer än 90 miljarder kronor. Alla medborgare känner inte till att
3 hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken är landstingets ansvar och att det varit
4 högerstyrt i tolv år. Landstingsvalet har varit det anonyma valet, det ska vi nu
5 tillsammans ändra på.
- 6 Stockholms läns landsting borde vara ett rikt landsting. Skatteintäkterna är
7 enorma och överträffar prognoserna men intäkterna kommer inte hälso- och
8 sjukvården och kollektivtrafiken till del. Skattemedel har slösats bort till privata
9 vinstintressen genom dyra upphandlingar, vårdval, privatiseringar och konsulter.
- 10 Stockholms läns landsting styrs utifrån new public management (NPM) och har
11 ett starkt kostnadsdrivande tjänstemannastyre med beställar - utförarmodell. Vi
12 vill avveckla detta och utveckla en modell som utökar det politiska inflytandet.
13 Vänsterpartiet är det enda parti som anser att det är skatten som är det jämlikaste
14 och rättvisaste sättet att finansiera den gemensamma välfärden.
- 15 Sjukvården har blivit en marknad med starka vinstintressen. Högern har ett
16 övergripande ideologiskt mål att minska eller helt avveckla den offentligt drivna
17 vården.
- 18 2006 fanns det till exempel 6 vårdcentraler i Botkyrka kommun och lika många
19 på Östermalm. 2017 finns det fortfarande 6 vårdcentraler i Botkyrka med 94 000
20 invånare men 12 på Östermalm med 75 000 invånare. Det skiljer 18 år i medel-
21 livslängd i region. Ju längre ut på tunnelbanelinjerna man bor desto högre är
22 sjukligheten.
- 23 Av miljö och klimatskäl behöver de som reser med kollektivtrafiken bli fler idag
24 är det bara fyra av tio som gör det dagligdags. Fler måste sluta åka bil och bli
25 kollektivtrafikresenärer. Den gemensamma kollektivtrafiken är ett grundläggande
26 fundament för att vårt liv och samhället ska fungera.
- 27 Arbetsmiljö för personalen i hälso- och sjukvården samt i kollektivtrafiken har
28 kraftigt försämrats. Vi ser idag långa köer, tungt belastade akutmottagningar,
29 stängda vårdplatser, personalbrist och inställda operationer och en krisande
30 förlossningsvård. Alla kollektivtrafikföretag och underleverantörer är vinst-
31 drivande aktiebolag och för att leverera vinst har personalstyrkan minimerats,
32 arbetsvillkoren och arbetsmiljön försämrats.
- 33 Vänsterpartiet tänker återupprätta tron på vården och kollektivtrafiken och göra
34 yrkena till de viktiga statusyrken de borde vara. Vi vill utveckla den offentligt
35 drivna verksamheten genom att föra en politik så att den egna verksamheten kan
36 växa och blomma ut.
- 37 Alla invånare ska ha tillgång till god vård och en fungerande kollektivtrafik
38 och det kan bara uppnås med ett majoritetsbyte, där Vänsterpartiet har en stark
39 ställning.

VÄNSTERPOLITIK FÖR EN BÄTTRE ARBETSMILJÖ

41 Arbetsmiljö och villkor för personalen i hälso- och sjukvården samt i kollektiv-
42 trafiken har kraftigt försämrats. Vi ser idag långa köer, tungt belastade akutmot-
43 tagningar, stängda vårdplatser, personalbrist och en krisande förlossnings- och
44 neonatalvård. Personalen inom den upphandlade kollektivtrafiken får allt sämre
45 arbetsmiljö och villkor för varje ny upphandling och ny arbetsgivare. Personalen
46 upplever en stor osäkerhet inför en upphandling, om de får ha jobbet kvar, eller om
47 de istället får en provanställning hos den nya entreprenören eller om de sägs upp.
48 Upphandlingarna leder förutom till byte av uniform med nytt varumärke till att de
49 får färre arbetskamrater och stressigare arbete.

50 Bristen på utbildad vårdpersonal, särskilt bristen på sjuksköterskor och specialist-
51 sjuksköterskor, är påtaglig och leder till färre vårdplatser, inställda operationer
52 och dyra lösningar via bemanningsföretag. Vi har fått en personalflykt från de
53 underbetalda kvinnodominerade vårdyrkena. Vänsterpartiet tänker återupprätta
54 tron på vården och kollektivtrafiken och göra yrkena till de viktiga statusyrken de
55 borde vara. Vi vill utveckla den offentligt drivna verksamheten.

56 Vänsterpartiet vill satsa på personalen genom bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor
57 samt högre löner för de kvinnodominerade yrkesgrupper som har halkat efter.
58 Personalpolitiken ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och alla åtgärder
59 ska analyseras utifrån det.

60 *Vänsterpartiets politik:*

- 61 • Att kollektivtrafiken på sikt återtas i egen regi.
- 62 • Stärkt personalinflytande över arbetsmiljön genom riktade resurser.
- 63 • Kontinuerlig vidareutbildning.
- 64 • Bra och systematisk dialog med fackföreningarna.
- 65 • Meddelarfrihet samt sociala krav i nivå med kollektivavtal skrivs in i alla
66 avtal, likaså förbud mot ackordslöner.
- 67 • Krav på verksamhetsövergång.
- 68 • Fast anställning samt heltid som norm.
- 69 • Meddelarfrihet samt whistleblow-funktion.
- 70 • Krav på kollektivavtalsliknande villkor vid upphandlingar.

71 **Personalmiljard till sjukvården**

72 Vänsterpartiet vill satsa en extra miljard på vårdpersonalen som är anställda av
73 landstinget. Denna ”personalmiljard” finansieras med en justering av skatte-
74 satsen med 30 öre. Den kommer väl att betala sig i form av förbättrad arbetsmiljö,
75 förkortad arbetstid, betalda vidareutbildningar för personal och rättvisa löner.
76 Sjukvårdspersonal utför några av de viktigaste uppgifterna i samhället – de botar,
77 lindrar och räddar liv. Precis som lärarkåren, vars viktiga arbete på senare år har
78 uppvärderats, är det nu dags för ett lönelyft i vården. Ett stort antal sjuksköterskor
79 har idag lämnat yrket på grund av den påfrestande arbetssituationen.

80 Vi måste förbättra personalens arbetsmiljö och arbetsvillkor så att de får fler
81 arbetskamrater, högre löner, raster, inflytande över schemaläggning samt ökat
82 inflytande över arbetssituationen. De som arbetar i vården ska känna att de kan,
83 orkar och vill stanna kvar och beroendet av dyr stafettpersonal ska upphöra.

84 Vi i Vänsterpartiet har höga ambitioner. Vi vill ta politiskt och ekonomiskt ansvar
85 för att göra landstinget till en attraktiv arbetsgivare.

87 Allt fler arbetsuppgifter och ansvar överförs till primärvården samtidigt som
88 ersättningarna kraftigt minskat till vårdcentraler som ger vård till medborgarna
89 som har sämst hälsa. Vi vill införa ett områdesansvar för vårdcentraler och
90 husläkarmottagningar och öka grundbemanningen med fler läkare, distrikts-
91 sköterskor och paramedicinare.

92 ***Vänsterpartiets politik:***

- 93 • Höjda löner för de yrkesgrupper inom vården som har störst
- 94 personalbrist och personalomsättning.
- 95 • Bättre arbetsvillkor.
- 96 • Ökad grundbemanning.
- 97 • Egna vikariepooler för att ersätta uthyrningsfirmorna.
- 98 • Förstärkt utbildning och kompetensförsörjning för alla yrkeskategorier.

99 **Arbetstidsförkortning**

100 Inom Stockholms läns landsting har akutmottagningen på Karolinska Sjukhuset i
101 Huddinge samt en medicinsk avdelning på Södertälje Sjukhus kortat arbetstiden
102 till 32,2 timmar i veckan med bibehållen lön. Sjukskrivningarna har minskat och
103 att det har blivit lättare att behålla och rekrytera personal.

104 Vi vill nu sänka arbetstiden på förlossningsavdelningar, akutmottagningar samt på
105 så kallade tunga medicinska avdelningar. Arbetsplatser som efter utredning visar
106 sig vara lämpliga och där personalen själva har önskemål om förkortad arbetstid
107 bör få möjlighet att prova.

108 ***Vänsterpartiets politik:***

- 109 • Införa kortare arbetstid med bibehållen lön stegvis på fler arbetsplatser.
- 110 • Införa årliga hälsokontroller för personal som arbetar treskift.

111 **Höjda och jämställda löner**

112 Lönerna måste höjas för de yrkesgrupper som har de lägsta lönerna. Det är ofta i
113 kvinnodominerade yrken eller yrken med lägre utbildning som lönerna är låga i
114 relation till personalens ansvar och kompetens.

115 Landstingets kompetens vilar på de som har lång erfarenhet. Det är framförallt hos
116 dessa personer som erfarenheten och kompetensen inte syns i lönekuvertet.

117 Om Vänsterpartiet får makten i landstinget kommer vi höja grundlönerna för
118 flera yrken såsom sjuksköterskor, biomedicinska analytiker, undersköterskor och
119 tandvårdsassistenter. Anställda inom landstinget ska ha löner som är jämförbara
120 med privat sektor.

121 ***Vänsterpartiets politik:***

- 122 • Att mäns och kvinnors kompetens ska värderas lika oavsett yrke.
- 123 • Premiera erfarenhet vid lönerrevisioner.

124 **Bättre arbetsmiljö**

125 Forskning visar att en central del av en hälsosam arbetsmiljö är att personalen har
126 inflytande och kan påverka sin arbetssituation. Det är personalen som har kunskap
127 om verksamheten och vad som behövs för en god arbetsmiljö.

128 Schemalaggningen ska tillförsäkra att personalen får tillräcklig dygnsvila.
129 Personalen bör också ha möjlighet att själva planera sin arbetstid där det är
130 möjligt. Personalen ska ha tillgång till en friskvårdstimme i veckan. Alla som

130 arbetar här ska känna sig sedda och uppskattade för det viktiga arbete de utför.

131 Bristerna i arbetsmiljön bidrar till att pressa upp sjuktalet. Kvinnor som är
132 anställda i landstinget har i genomsnitt dubbelt så många sjukdagar per år
133 som män.

134 Landstinget har som arbetsgivare och som upphandlande myndighet ansvar för
135 att personalen känner sig trygg. Det måste på varje arbetsplats finnas personal
136 som har ansvar för och som utbildar personalen i säkerhetsarbete. Ett genomtänkt
137 omhändertagande måste också finnas om personal utsatts för våld eller hot i de
138 upphandlade verksamheterna. Med hänsyn till personalens säkerhet vill vi
139 minimera ensamarbetet i kollektivtrafiken genom att anställa mer personal
140 såsom trygghetsvärdar, konduktörer med flera.

141 ***Vänsterpartiets politik:***

- 142 • Personalen ska ha inflytande över sin arbetssituation.
- 143 • Uppföljning av varför personal slutar.
- 144 • Minimera användandet av konsulter.
- 145 • Införa hälsosam schemaläggning minst två månader innan tjänstgöring.
- 146 • Utredda möjligheten att införa 11 timmars dygnsvila.
- 147 • En schemalagd friskvårdstimme i veckan.
- 148 • Återkommande personalbefrämjande åtgärder.
- 149 • Kunskap och rutiner när personal utsätts för hot och våld.
- 150 • Aktivt stöd till personal som utsätts för hot eller våld.
- 151 • Alla verksamheter har en säkerhetsansvarig.
- 152 • Ensamarbete i kollektivtrafiken minimeras.
- 153 • Inrätta en personalnämnd med uppföljande arbetsmiljöansvar även
154 för upphandlade verksamheter.
- 155 • Nolltolerans mot hot och våld.
- 156 • Vi är positiva till personalinitiativ att bilda intraprenader.

157 **Öka grundbemanningen**

158 Flera av landstingets verksamheter är sårbara för att de har för få anställda. Som
159 exempel kan nämnas förlossningsklinikerna och cancervården under den senaste
160 sommaren. Det är inte acceptabelt med en situation där personalen inte ens hinner
161 med självklara saker som att gå på toaletten eller äta lunch, vilket dessvärre också
162 har blivit vardag för personalen som arbetar inom kollektivtrafiken.

163 Flertalet yrkesgrupper, såsom kuratorer och barnmorskor, har också en för hög
164 arbetsbelastning. Landstingets verksamheter ska vara friska arbetsplatser där
165 personalen inte blir sjuk till följd av sitt arbete. En pressad arbetssituation gör
166 att personal känner sig tvungna att gå till arbetet när de är sjuka istället för att
167 sjukskriva sig.

168 ***Vänsterpartiets politik:***

- 169 • Öka grundbemanningen med mer personal i hela hälso- och sjukvården.
- 170 • Införa en garanti om en barnmorska per födande i aktivt
171 förlossningsarbete.
- 172 • Ersättning för en karensdag vid sjukskrivning för vårdpersonal, med
173 början på akutmottagningarna.
- 174 • Minimera ensamarbete i kollektivtrafiken med att återinföra
175 konduktörer samt betydligt fler trygghetsvärdar.

177 **Egna vikariepooler och ersätt hyrpersonal**

178 De höga kostnaderna för inhyrd personal i landstinget är ett stort problem. Det är
179 en kortsiktig och dyr politik. Idag lägger landstinget ner över en halv miljard på
180 uthyrningsfirmor. Det vill vi i Vänsterpartiet istället lägga på vår egen personal.
181 Vänsterpartiet vill att landstinget inrättar egna vikariepooler på sjukhusen, där
182 personalen får sina scheman i god tid och har trygga anställningar. Landstinget
183 behöver även driva ett aktivt arbete för att förstärka vikariepoolerna och göra dem
184 attraktiva. För att bemanna vårdcentraler i länets utkanter där rekryterings-
185 behovet är som störst bör en avskrivning av studieskulder samt andra åtgärder
186 kunna erbjudas.

187 ***Vänsterpartiets politik:***

- 188 • Ersätt och fasa ut hyrpersonal.
- 189 • Inför landstingsdrivna vikariepooler inom vården.
- 190 • Trygga fasta anställningar, heltid, god arbetsmiljö och högre löner
191 för vikarier.
- 192 • Avskrivning av studieskulder som en del av rekryteringen.
- 193 • Utveckla personalbostäder.

194 **Förstärkt utbildning och kompetensförsörjning**

195 Sjukvård är en kunskapsintensiv verksamhet och för att säkerställa patient-
196 säkerheten behöver personalen inom vården återkommande fortbildning om
197 aktuell forskning. Därför är det oroande att vårdpersonal idag inte hinner delta
198 i fortbildning. Varje arbetsgivare ska ha ansvar för att personalen får kompetens-
199 utvecklande insatser varje år.

200 Erfarenhet måste löna sig, det är den erfarna personalen som lär upp de
201 nyanställda. Mentorskap behöver också utvecklas att gälla hela första verksam-
202 hetsåret inom sjukvården. Stockholms läns landsting har en unik möjlighet att
203 skapa ett genomtänkt system där personalen har möjlighet att arbeta inom olika
204 vårddiscipliner och kliniker och därigenom ständigt kan utveckla sina karriärer
205 och höja kunskapsnivån.

206 ***Vänsterpartiets politik:***

- 207 • Att all personal inom landstinget får en kompetensutvecklingsplan
208 årligen och att både tid och ekonomiska resurser avsätts för detta.
- 209 • Inför ett praktikår för nyutbildade sjuksköterskor.
- 210 • Inför betald specialistutbildning för undersköterskor.
- 211 • Inför betald akademisk specialistutbildning för sjuksköterskor (AST).
- 212 • Tillvarata nyanländas kompetens genom kombinerad praktik och
213 språkstudier.
- 214 • Antalet lönebidragsanställda ska öka.

215 **Tillitsstyrning**

216 Landstinget ska ha kompetenta chefer och arbetsledare. Landstingets chefer
217 ska ha kunskap om god arbetsmiljö, forskning, organisering, ekonomi och
218 personalfrågor. För att arbetsgrupper ska fungera är det viktigt med chefer som
219 vet vilket uppdrag de har och som har tilldelats mandat och resurser för att genom-
220 föra detta. Det är viktigt att ledarskapet speglar sammansättningen av arbets-
221 gruppen och samhället och därför vill Vänsterpartiet att mångfald ska bejakas vid
222 chefsrekrytering. Vänsterpartiet anser att varje chef ska ha högst 15 anställda.

223 I landstingets verksamheter finns det yttersta ansvaret hos de folkvalda politiker-
224 na. Med nuvarande beställar-utförarmodell har det ansvaret otidligt genom

224 att tjänstemän handlägger upphandlingar och beställningar.

225 Vänsterpartiet vill att landstinget påbörjar arbetet med att utveckla moderna
226 styrformer byggda på tillit och i dialog med personal, patienter och resenärer.
227 Det är personalen, både i kollektivtrafiken och inom hälso- och sjukvården,
228 som vet vad som behöver förbättras. Vi vill därför inrätta en central funktion
229 för tillsynsstyrning och stötta exempelvis intraprenader. Intraprenader ger
230 personalen inflytande och ägarskap över den egna verksamheten, arbets-
231 situationen och förkortar beslutsvägar.

232 ***Vänsterpartiets politik:***

- 233 • Inrätta en central funktion för tillsynsstyrning, som har i uppdrag att
- 234 sprida goda exempel och stötta försök med nya verksamhetsmodeller
- 235 såsom intraprenader.
- 236 • Högst 15 anställda per chef.
- 237 • Utredda konsekvenserna av upphandlingsavtalen inom kollektivtrafiken.
- 238 • Driva kollektivtrafiken i egen regi.
- 239 • Att mångfald är ett kriterium vid chefsrekrytering.
- 240 • Att landstinget uppmuntrar och erbjuder kvinnor över 45 år samt
- 241 personer med utomeuropeisk bakgrund att gå ledarskapsutbildningar.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDPOLITIK

243 Det snart tolv år gamla borgerliga styret vill inte att den egna verksamheten ska
244 växa och blomma. Deras övergripande ideologiska mål är att minska eller helt
245 avveckla den offentligt drivna vården. Vänsterpartiet presenterar här svaren på
246 vårdens utmaningar de fyra kommande åren.

247 En väl fungerande och allsidig sjukvård måste finnas tillgänglig för alla och vara
248 anpassad efter de lokala förhållandena i länets olika delar. Kvalitet, bemötande
249 och tillgänglighet måste utvecklas och förbättras så att alla kan vara trygga i mötet
250 med vården.

251 Vårdval är ett fritt val för företag att etablera sig var och en med vilken specialitet
252 de vill och i vilket område de vill. De etablerar sig oftast i områden där sjuklig-
253 heten är minst, där finns de stora vinsterna. Vi vill under kommande mandat-
254 period inleda ett arbete med att se över alla vårdval med fokus på:

- 255 • De som är kostnadsdrivande.
- 256 • De som patienter och patientföreträdare klagat på.
- 257 • De som professionen klagat på.
- 258 • Vårdval förlossning avvecklas snarast för att få en fungerande
- 259 förlossningsvård.

260 Grunden i hälso- och sjukvård ska vara ett nätverk runt patienten, vilket kräver en
261 sammanhållen helhet som gör det lätt för patienten att hitta rätt. Därför är det vik-
262 tigt att Stockholms Läns Landsting omprövar vårdvals- och privatiseringsvägen.

263 ***Vänsterpartiets politik:***

- 264 • Införa ett budgetsysteem där resurserna till olika vårdområden fördelas
- 265 efter behov och på grundval av demokratiskt fattade beslut.
- 266 • Avskaffa de prestationsbaserade ersättningssystem som skapar
- 267 onödig stress, försämrar arbetsmiljön och kränker den professionella
- 268 självständigheten.

270 **Nya Karolinska Sjukhuset (NKS)**
271 NKS är en gigantisk felinvestering som innebär att antalet vårdplatser inom
272 akutsjukvården minskar, samtidigt som landstinget belastas med miljardkost-
273 nader under mer än ett decennium framåt. Vi vill bryta avtalet. Det är viktigt att
274 sjukhuset helt integreras i sjukvården och tar emot akutpatienter på samma villkor
275 som övriga akutsjukhus.
276 **Vänsterpartiets politik är:**
277 • Att ett nytt sjukhus med möjligheter att ta emot akutpatienter projekteras.
278 Detta kan ske till en bråkdel av kostnaden för NKS om det projekteras i
279 egen regi.

280 **Feministisk sjukvård – en sjukvård för alla**
281 Idag ser vi stora skillnader i hälsa och tillgång till vård i Stockholms län och
282 speciellt drabbade är kvinnor. Generellt har män kortare väntetider och får dy-
283 rare behandling än kvinnor. När sjukvården brister drabbas dessutom kvinnor i
284 trippelbemärkelse: som patienter, som anhörigvårdare och som anställda. För att
285 motarbeta dessa skillnader krävs en feministisk sjukvårdspolitik som motverkar
286 könsrollstänkande och säkerställer att resurser fördelas på ett rättvist sätt. Vän-
287 sterpartiet vill satsa på ökad forskning om kvinnors hälsa.

288 **Vänsterpartiets politik:**
289 • Realisera vårt program för en feministisk sjukvård ”Åtta förslag för en
290 jämställd hälso- och sjukvård”.
291 • Kvinnofridscertifiera vårdgivare.
292 • Analysera och utforma hälso- och sjukvårdsnämndens budget,
293 ersättningssystem och upphandlingar utifrån ett genusperspektiv.
294 • Alla landstingets verksamheter ska redovisa könsuppdelad statistik.
295 • Riktade satsningar på forskning om kvinnors hälsa och på eftersatta
296 sjukdomar som framförallt drabbar kvinnor.

297 **Akutsjukhus**
298 Akutsjukhusen i länet är ofta överbelagda. Det är hög tid att hitta vägar så att pa-
299 tienterna snabbt kommer vidare från akuten till rätt vårdnivå.

300 Vänsterpartiet vill inte lägga resurser på att utreda driftsformer utan vill istället
301 investera i den offentligt drivna akutsjukvården. De sju fullvärdiga akutsjukhusen
302 i länet ska drivas i offentlig regi.

303 **Vänsterpartiets politik:**
304 • Utredningen om privatisering av ytterligare ett akutsjukhus stoppas.
305 • Inställelsetiden för sjuktransporter från akutmottagning till annan
306 avdelning på sjukhuset, till annat sjukhus eller till patientens bostad
307 ska minska till 30 minuter.
308 • Alla stängda vårdplatser ska öppnas.
309 • 0-vision operationer som ställs in på grund av brist på vårdpersonal
310 och/eller vårdplatser.
311 • Ersättningen till patienter som fått sin operation inställd inom 48 timmar
312 ska höjas och utbetalas automatiskt och inte efter ansökan från patienten.
313 • Ökad grundbemanning så att sjukvården fungerar även sommartid utan
314 att planerad vård måste stängas ned.
315 • Ökad patienttrygghet genom åtgärder för att minimera hot och våld.

316 **Närakuter och lokala sjukhus**
317 Vänsterpartiet välkomnar att vård som inte behöver akutsjukhusens resurser

318 flyttas från akut-sjukhusen till lokala sjukhus i egen regi. Till exempel skulle
319 Södersjukhuset kunna ha en geriatrisk enhet på Dalens närsjukhus, dit man
320 skulle kunna flytta över äldre som nu fastnar på akuten på grund av att det saknas
321 vårdplatser på sjukhuset.

322 ***Vänsterpartiets politik:***

- 323 • Att sjukhusen huvudsakligen ska organiseras inom den egna region
324 i hela länet.
- 325 • Utred ett sjukhus i Skärholmen där det förebyggande folkhälsoarbetet
326 får en framträdande plats med inspiration från Angereds närsjukhus i
327 Göteborg.
- 328 • Utred i samarbete med Nynäshamns kommun och Södertälje kommun
329 hur vårdstrukturen där kan förbättras, med inspiration från Tiohundra
330 i Norrtälje.

331 **Sjukvård på hjul och ambulanssjukvården**

332 ***Vänsterpartiets politik:***

- 333 • Prioriterings- och dirigeringsstjänsten ska återtas i landstingets regi och
334 lokaliseras på en gemensam ledningscentral med ansvar för ambulans,
335 liggande persontransport och jourläkarbilar.
- 336 • Ambulanspersonal ska få större mandat att delta i vårdplanering.
- 337 • Se över nuvarande system med gränslös dirigering av ambulanser och
338 eventuell områdesbaserad av ambulanser som fler ambulanser.
- 339 • Tack vare Vänsterpartiets initiativ med rullande röntgen kommer
340 äldre som ådragit sig fallskador inte längre att behöva åka in till akuten
341 för röntgen.
- 342 • En inventering av kompetensbehovet för personal vid persontransporter
343 ska göras.
- 344 • En översyn av personalens villkor bör göras och en åtgärdsplan upprättas
345 för att komma tillrätta med de problem som finns.
- 346 • Erbjud allergisäkrade fordon vid persontransport.
- 347 • Låt ambulanstransporten vara avgiftsfri.
- 348 • Strategiska verktyg som SOS alarm och vårdguiden ska drivas i egen regi.

349 **Cancervården**

350 Cancervårdens kompetens att bemöta människor ur olika samhällsklasser och
351 andra kulturer ska ses över. Vården ska ha ett köns- och klassperspektiv för att de
352 med störst behov ska få vård först och cancervården skall bli mer tillgänglig över
353 hela länet.

354 ***Vänsterpartiets politik:***

- 355 • Individuell vårdplan ska vara en rättighet.
- 356 • Att åldersgränsen för mammografikontroller ska slopas.
- 357 • Att riskpatienter måste uppmärksammas på ett bättre sätt än tidigare.
- 358 • Inför en rullande mammografivagn.
- 359 • Återinför Venusmottagningen som ger sexuell rådgivning till kvinnor
360 med cancer.
- 361 • Rätt till HPV-vaccin även för pojkar och riskgrupper som HIV-bärare och
362 män som har sex med män.
- 363 • Kortare väntetid mellan undersökning, diagnos och behandling. Detta
364 kräver mer resurser till cancervården.

365 **Städning på sjukhus**

366 När lokalvården upphandlas försämras inflytandet över hygienaspekter som

366 är centrala för vården. Städningen är grunden för vårdhygienens kvalitet och
367 städpersonalen på sjukhus ska vara en viktig del av patientsäkerhetsarbetet och en
368 resurs i arbetet mot vårdrelaterade infektioner.

369 ***Vänsterpartiets politik:***

- 370 • Låt städning och vårdhygien bli ett fokusområde i arbetet.
- 371 • Lokalvården ska utföras i vårdgivarens regi.
- 372 • Intensifiera arbetet med 0-vision kring vårdrelaterade infektioner.
- 373 • Lokalvården ska ha rätt till kompetens- och löneutveckling.

374 **Utveckla folkhälsoarbetet och primärvården**

375 Vårdvalsuppdraget ska förändras från borgerligt vårdval till det Hälsoval
376 som Vänsterpartiet står för. I Hälsoval Stockholms vårdcentral finns ett bas-
377 uppdrag som innefattar mottagningsverksamhet, områdesansvar, basal
378 hemsjukvård, psykosociala och psykoterapeutiska insatser med särskild
379 kompetens, rehabiliterande insatser på primärvårdsnivå, samt jour- och
380 beredskapsverksamhet och med flexibla öppettider.

381 ***Vänsterpartiets politik:***

- 382 • Kraftig förstärkning av vårdcentralerna med psykosocial kompetens,
383 psykologer och kuratorer.
- 384 • Vårdcentralerna ska finnas där de behövs, inte där de är lönsamma.
- 385 • Vårdcentralerna ska vara tillgängliga, både fysiskt och tidsmässigt.
- 386 • Vänsterpartiet vill på riksnivå avskaffa lagen om vårdval inom primär-
387 vården som har inneburit obegränsad etableringsfrihet för privata
388 vårdbolag och lett till en ojämlig fördelning av vårdresurser.
- 389 • Vänsterpartiet kräver att ersättningen till primärvården fördelas efter
390 behov.
- 391 • Återgång till den områdesindelning som tidigare fanns inom
392 primärvården.
- 393 • Socialmedicinska team i utsatta områden där socialtjänst och
394 sjukvårdspersonal samarbetar i uppsökande verksamhet.
- 395 • Ett kraftigt utbyggt folkhälsoarbete där forskning och förebyggande
396 arbete kombineras med inriktning på regionens stora hälsoproblem och
397 på att minska ojämlikheten i hälsa.

398 **E-hälsa**

399 Digitala tjänster ska ses som ett komplement och får inte riskera att ersätta det
400 fysiska vårdbesöket. För boende i skärgårdsområden och glesbygdsområden
401 kan digitala tjänster vara en stor fördel, liksom för återbesök och uppföljningar.
402 Digitala tjänster måste anpassas så att alla patienter kan använda dessa, även de
403 som har funktionsvariationer eller annat modersmål.

404 Digitala vårdgivare ska inte kunna etablera sig utan fysisk mottagning/lokal.
405 Om fysisk lokal inte finns är det risk för att de digitala vårdgivarna tar ”lättare
406 patienter” och risk för feldiagnostisering.

407 ***Vänsterpartiets politik:***

- 408 • Digitala vårdgivare skall ha koppling till en fysisk mottagning.
- 409 • Starta en webb- och applikationsbaserad vårdcentral i landstingets regi.
- 410 • Driv 1177 i egen regi.
- 411 • Utred möjligheten att använda videosamtal i kontakt med 1177 och
412 vården.

413 **Förlossningsvård**
414 Vårdval förlossning fungerar inte. Det går aldrig att lita på att det finns plats för
415 den enhet där kvinnor valt att föda. Då BB Sofia stängdes blev situationen ännu
416 mer akut. Speciellt sommartid tvingas födande kvinnor resa utomläns och till och
417 med utomlands. Barnmorskor tvingas springa mellan förlossningsrummen och
418 hjälpa flera kvinnor samtidigt.

419 **Vänsterpartiets politik:**

- 420 • Vårdval förlossning slopas.
- 421 • Barnmorskor måste erbjudas sådana arbetsvillkor och sådan arbetsmiljö
- 422 att de kan och vill fortsätta i yrket.
- 423 • En barnmorska per födande kvinna i aktivt förlossningsarbete.

424 **Barnsjukvård**

425 Reformen avgiftsfri medicin på recept gäller för alla barn upp till 18 år. Reformen
426 som trädde i kraft 2016-01-01 är ett resultat av Vänsterpartiets framgång i tidigare
427 budgetförhandling med regeringen. Öppen- och slutenvårdsbesök är avgiftsfria
428 för barn under 18 år, men besök på akutsjukhusens akutavdelningar är fortfarande
429 avgiftsbelagda.

430 **Vänsterpartiets politik:**

- 431 • Inför kostnadsfri akutsjukvård för barn.
- 432 • Säkerställ att alla barn med långvarig kontakt med vården har en vårdplan.
- 433 • Återinför familjecentraler med riktlinjen att minst en familjecentral skall
- 434 finnas i varje kommun.
- 435 • BUP-enheterna behöver förstärkas så att barn och ungdomar som
- 436 behöver hjälp kan få det i rimlig tid. Detta kräver resursförstärkning.
- 437 • Multisjuka barn ska ha rätt till kontaktsjuksköterskor som samordnar
- 438 vården.

439 **Unga, jämställdhet och sexualitet**

440 Ungdomsmottagningarnas uppdrag är att främja och förebygga ungas hälsa och
441 samlevnad, förebygga och behandla STI (sexuellt överförbara infektioner), samt
442 att minska antalet oönskade graviditeter. Av de individuella besöken på ungdoms-
443 mottagningarna som görs utgör pojkar en mycket liten andel.

444 **Vänsterpartiets politik:**

- 445 • Öka tillgängligheten till ungdomsmottagningar vad gäller placering och
- 446 öppetider.
- 447 • Öppna fler ungdomsmottagningar, varav en i Kärrtorp.
- 448 • Rikta åtgärder för att få pojkar att besöka ungdomsmottagningar.
- 449 • Förstärk ungdomsmottagningarna med fler kuratorer.
- 450 • Öka det preventiva arbetet mot oönskade graviditeter.
- 451 • Fler hbtq-certifierade mottagningar.
- 452 • Viss specialisering som till exempel att arbeta med hedersproblematik.

453 **Ge landstinget ansvar för elevhälsovården**

454 Elevhälsan är idag ett kommunalt ansvar och ska i första hand vara förebyggande
455 och hälsofrämjande. Det ska även vara möjligt för eleverna att få hjälp med en-
456 klare sjukvårdsinsatser. Det omfattar även medicinska, psykologiska, psykosocia-
457 la och specialpedagogiska insatser. Elevhälsovården nedprioriteras i den alltmer
458 konkurrensutsatta skolan. Vi vill att den tvärtom stärks.

460 **Vänsterpartiets politik:**

- 461 • Utveckling av elevhälsovården i samarbete mellan landsting och kommun
462 och ge ett ökat ansvar till landstinget.

463 **Beroendevården**

464 Ansvaret för missbruksvården är delat mellan landstinget och kommunerna.
465 Kommunernas missbruksvård har rustats ner under många år. Samtidigt har
466 många missbrukare en alltmer komplex problematik. Samsjukliga, människor
467 med både missbruksproblematik och psykisk ohälsa, är exempel på den
468 problematik socialtjänst möter. Nedrustningen inom socialtjänsten har lett till att
469 människor som tidigare självklart beviljades vård i behandlingshem nu bedöms
470 klara sig med öppenvård.

471 **Vänsterpartiets politik:**

- 472 • En missbruksvård som ger människor möjlighet till drogfrihet och social
473 rehabilitering och där landstingets beroendevård och kommunernas
474 socialtjänst har ett nära samarbete.
475 • Vårdkedjorna måste fungera.
476 • Samlokalisering med inspiration från Hållpunkten, där socialtjänstens
477 Enhet för Hemlösa och landstingets vårdcentral för hemlösa finns i
478 samma lokaler.
479 • Förbättra kontrollen över förskrivning av beroendeskapande mediciner.
480 • Avgiftning inom landstingets beroendevård måste vara tillräckligt lång
481 så att patienterna verkligen är avgiftade innan annan behandling påbörjas.
482 • Gemensamma uppsökarenheter med personal från både landsting och
483 kommun.
484 • Det ska finnas personal från socialtjänsten på sprututbytesenheterna.
485 • Underhållsbehandlingsenheterna skall ha bättre kontroll över
486 förskrivningen.
487 • Behandlingsenheter som kan behandla patienter som har både
488 missbruks-problematik och psykisk ohälsa.
489 • Separata avgiftningsenheter för kvinnor.

490 **Psykiatri**

491 För de som lider av psykisk ohälsa ingår bristande sjukdomsinsikt ofta i
492 sjukdomsbilden. Personer som lider av psykisk ohälsa söker inte alltid hjälp av sig
493 själva och då måste psykiatrin söka upp patienterna. Många är också samsjukliga,
494 har en missbruksproblematik och/eller somatiska åkommor utöver den psykiska
495 ohälsan.

496 **Vänsterpartiets politik:**

- 497 • Värna om befintliga specialenheter för grupper med komplex problematik
498 och speciella behov till exempel Traumaenheten och Mikamottagningen
499 och arbeta för att inrätta fler sådana mottagningar efter behov.
500 • Uppsökarenheter med personal från både landsting och kommun.
501 • Fler slutenvårdsplatser.
502 • Samarbetet med den somatiska sjukvården måste förbättras.
503 • Samarbetet mellan landstingets psykiatri och kommunernas socialtjänst
504 måste förbättras och vårdkedjorna fungera.
505 • Samlokalisering där landstingets psykiatriska mottagningar och social
506 tjänsten finns i angränsande lokaler.
507 • Det måste finnas behandlingsenheter som kan behandla patienter som har
508 både missbruks-problematik och psykisk ohälsa.
509 • Kraftig satsning på kortare väntetider och att öka tillgången till bra

509 psykoteraapi utan administrativt beslutade begränsningar i tid.

510 • Utred ett inrättande av psykiatrins hus – exemplet Karlstad.

511 **Rätt till tandvård**

512 Tänder är en del av kroppen, men inte ur svenskt sjukvårdsperspektiv. Tandvårds-
513 kostnader kan komma att uppgå till astronomiska belopp, men omfattas inte av
514 samma högkostnadsskydd som gäller sjukvård i övrigt. Men tandstatus är också
515 en klassfråga. Det går redan nu att satsa förebyggande åtgärder i de områden i
516 länet där tandstatusen är dålig och kariesfrekvensen utbredd.

517 **Vänsterpartiets politik:**

518 • Riktade insatser till områden där de boende, speciellt barn och ungdomar,
519 har dålig tandstatus.

520 • Uppsökande verksamhet inom äldreomsorgen.

521 • Riktade insatser till de som av medicinska skäl fått sämre tandstatus.

522 • Samarbete med primärvården.

523 **Sjukvård för personer med funktionsnedsättning**

524 Funktionshinderrörelsen har länge sett att vinstjakten i sjukvården har blivit ett
525 stort problem för personer med särskilda behov, då de idag ses mer som en pris-
526 lapp och kostnad än en människa med behov, drömmar och tillgångar. Personer
527 med funktionsnedsättning har ofta en sämre hälsa och har också lägre inkomst då
528 man oftare står utan arbete. Den största gruppen av de som lever med en funk-
529 tionsnedsättning är vuxna personer. Barn som föds eller som tidigt förvärvat en
530 funktionsnedsättning behöver ses med sina specifika behov utifrån ett barnpers-
531 pektiv.

532 **Vänsterpartiets politik:**

533 • Att all vård och behandling sker utifrån individens behov.

534 • Särskilt inriktade folkhälsosatsningar.

535 • Ett gemensamt högkostnadsskydd för vård, behandling, läkemedel och
536 hjälpmedel.

537 • Att samtliga lokaler ska vara fullt tillgänglighetsanpassade både för
538 patienter och för personal.

539 • Digitalisering ska ske utifrån ett tillgänglighetsperspektiv

540 • Ansvar för samordnade insatser ska också finnas för landstingets
541 verksamheter.

542 • Samverkan med funktionshinderrörelsen och patientorganisationer.

543 • Fler personer med funktionsnedsättning ska anställas i landstinget.

544 • Varje enhet i landstinget ska ha tillgänglighetskompetens och
545 kontinuerligt arbeta med sitt bedömande.

546 • Landstinget ska ha en fungerande nätverkssjukvård.

547 • Föräldrar och anhöriga måste få stöd efter behov.

548 • Utredningsresurserna måste kraftigt förstärkas.

549 **Sjukvård för äldre**

550 Även om alltför många äldre är friska långt upp i åren så kommer det en tid när hälsan
551 och orken vacklar. Många äldre är också multisjuka och stuprörstänk blir därmed
552 katastrofalt när många olika läkare blir inblandade. Äldrecentraler med läkare
553 och övrig personal specialiserade på äldre patienter och som ser helheten i de ofta
554 komplexa tillstånden kan här vara till god hjälp. Även sjukgymnaster, dietister,
555 syn- och hörselinstruktörer m.fl. kan med fördel knytas till äldrecentraler, liksom
556 socialtjänstens biståndsbedömare.

- 557 **Vänsterpartiets politik:**
558 • Vänsterpartiet vill inrätta äldrecentraler enligt ovanstående modell.
559 • Närsjukvården organiseras så att äldre människor inte tvingas söka sig till
560 akutsjukhusen för att få vård.
561 • Förbättra samarbetet med kommunernas äldrevård.
562 • Medicinskt ansvarig läkare för multisjuka äldre.
563 • De patienter som önskar får fast kontakt inom sjukvården.
564 • Kunskapen om läkemedelspåverkan på äldre kvinnor behöver öka och
565 implementeras.

ENKOLLEKTIVTRAFIK FÖR ALLA

- 567 **Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem**
568 Idag reser 40 % av länets invånare dagligen med kollektivtrafiken. Det finns
569 prognoser som visar att andelarna som åker kollektivt i framtiden står stilla eller
570 till och med minskar medan privatbilismen ökar. Vänsterpartiet ser stora behov
571 av att utöka kollektivtrafiken och öka tillgängligheten i hela länet. Kommunernas
572 önskemål om utökad trafik måste bättre tillgodoses och ett löfte ska ges till kom-
573 munerna att de får utökad kollektivtrafik när de bygger bostäder och arbetsplatser.
574 Kollektivtrafiken har nått kapacitetstaket på flera sträckor och tider. Trängseln är
575 stor och besvärande och måste åtgärdas.

- 576 Nya motorvägar ökar bilismen, trängseln och köer, och tränger undan kollektiv-
577 trafik och andra hållbara transporter. Därför motsäger sig Vänsterpartiet nya
578 motorvägsbyggen som riskerar att tränga undan hållbara transporter.

- 579 **Vänsterpartiets politik:**
580 • Öka antalet personer som reser med kollektivtrafik med 160 000 fram till
581 år 2022.
582 • Öka andelen kollektivtrafikresenärer från dagens 40 % till 60 % av de
583 totala resorna.
584 • Tillföra kollektivtrafiken minst 1,1 miljarder kronor per år, för att öka
585 kapaciteten i kollektivtrafiken inklusive sjötrafiken med fler linjer
586 och turer.
587 • Verka för att hållbar transportinfrastruktur som kollektivtrafik, gång- och
588 cykelvägar prioriteras framför miljö- och klimatskadliga motorvägar.

- 589 **Bort med vinstintressena i kollektivtrafiken**
590 Kollektivtrafiken är privatiserad och bekostas till knappt hälften av biljettintäkter.
591 Stockholms läns landsting har ansvar för trafikförsörjningen av den kollektiva
592 trafiken i länet. Kollektivtrafiken består av den allmänna, så som tunnelbana,
593 pendeltåg, bussar, lokalbanor och sjötrafik, samt av den särskilda som vi i dagligt
594 tal kallar för färdtjänst.

- 595 Kollektivtrafiken utförs av vinstdrivande aktiebolag efter upphandling, där avtal
596 oftast skrivs med det bolag som erbjuder lägst pris.
597 MTR Nordic, ett aktiebolag statligt ägt av Hongkong, kör pendeltågen och tunnel-
598 banan. De är idag Sveriges största kollektivtrafikbolag.

- 599 Avtalen (förutom färdtjänstavtalen) består i varierande grad av så kallade
600 VBP-avtal (Verifierade Betalnings Påstigande). Ju fler som reser och ”blippa”
601 sitt kort desto större inkomst för företaget. VBP-avtalen gör det lönsamt att ha
602 turer med många påstigande och att minska antalet turer på linjer med färre
603 passagerare.

604 Nästa avtal som ska upphandlas och är möjligt att ta tillbaka i egen regi är Arrivas
605 kontrakt för Roslagsbanan och för busstrafiken i Täby, Österåker och Vaxholm,
606 som sträcker sig fram till år 2021. Seko (fackföreningen för personal som arbe-
607 tar i den spårbundna trafiken) kommer att arbeta för att Roslagsbanans trafik ska
608 återtas i egen regi.

609 ***Vänsterpartiets politik:***

- 610 • Ta tillbaka driften av Roslagsbanan.
- 611 • Ta tillbaka driften av busstrafiken i Täby, Vaxholm och Österåker.
- 612 • Ta tillbaka driften av sjötrafiken i mellanskärgården.
- 613 • Ta tillbaka biljettkontroll och kundtjänst i egen regi.

614 **Solidarisk finansiering**

615 Vänsterpartiet vill genomföra en gemensam finansiering av all kollektivtrafik.
616 Finansieringen av detta utreds nu och i väntan på genomförandet vill vi genom-
617 föra avgiftsfri trafik för vissa grupper.

618 ***Vänsterpartiets politik:***

- 619 • Avgiftsfri kollektivtrafik på sikt.
- 620 • Oavsett kollektivtrafikslag så ska samma regler och taxa gälla, vilket
621 skulle innebära att man reser på SL-kortet i skärgårdstrafiken under hela
622 året och att färdtjänstresenärer ska ha fri tilldelning av resor och samma
623 taxesystem.
- 624 • Ha avgiftsfria resor för barn upp till 18 år.
- 625 • Ha avgiftsfria resor för pensionärer under lågtrafik.
- 626 • Ingen höjning av SL-taxan.
- 627 • Försök med ” klimattaxa ” (ingen avgift) på linjer med få resenärer.

628 **En trygg och välkommande kollektivtrafik för alla**

629 För att locka nya resenärer och öka kollektivtrafikresenärers andel av de totala
630 resorna krävs det en rad åtgärder för att kollektivtrafiken ska vara trygg och välk-
631 ommande.

632 Att känna trygghet i kollektivtrafikresandet kommer göra att fler väljer att
633 åker kollektivt. Tre av tio väljer bort att resa med kollektivtrafiken på kvällar
634 och nätter men siffrorna blir ännu högre om man endast mäter trygghet hos äldre
635 och kvinnor.

636 Över var femte resenär är oroliga över att de i trängseln ska ramla ner på spåren.¹
637 Den oron är extra stor hos många med funktionsnedsättning och dessvärre är oron
638 befogad då det har inträffat flera dödsolyckor.

639 ***Vänsterpartiets politik:***

- 640 • Anställa fler trygghetsvårdare och servicevårdare.
- 641 • Ha medborgardialoger i kommunerna för att säkerställa tryggheten till
642 och från stationerna.
- 643 • Ha ett utökat trygghetsarbete för bättre belysning och att prång etc. byggs
644 bort.
- 645 • Installera plattformbarriärer med en investeringsplan med 10 per år med
646 början där trängseln är som störst.

1 United Minds undersökning

647 **Öppen spärmlinje**

648 Spärrarna skadar allt fler, och barn är mer rädda för spärrarna än vad vuxna är
649 enligt den Novus-undersökning² som Vänsterpartiet låtit göra. Hälften av rese-
650 närnärerna har varit med om att spärrarna slagit igen på dem och 64 % av resenärerna
651 är oroliga för att de ska göra det. Skador inträffar både på personer och på husdjur,
652 medhavt bagage med mera.

653 **Vänsterpartiets politik:**

- 654 • Ta bort spärrarna och skapa öppna spärmlinjer.

655 **Tillgänglighet och störningsinformation**

656 Alla ska ges möjlighet till delaktighet i samhället och så många som möjligt ska
657 kunna åka med den ordinarie kollektivtrafiken. Därför kan vi inte tolerera att rull-
658 trappor och hissar står i dagar, veckor eller månader. Vid akuta fel ska reseplane-
659 rare och digitala skyltar informera resenärer så att de vet redan innan de påbörjat
660 sin resa om någon uppgång eller dylikt inte fungerar.

661 Rulltrappor och hissar går ofta sönder och väntan på reservdelar är lång då det
662 ofta saknas reservdelslager i Sverige. Störningsinformationen fungerar i dags-
663 läget dåligt och måste både finnas och bli pålitlig, både innan och under hela resan.
664 Störningsinformation handlar dessutom inte bara om förseningar utan även om
665 hissen eller rulltrappan inte fungerar.

666 **Vänsterpartiets politik:**

- 667 • Att trasiga rulltrappor och hissar påbörjas att lagas inom ett dygn.
668 • Ha bussar med utrymme för barnvagnar, bagage och förflyttnings-
669 hjälpmedel.

670 **Reklam**

671 Då kollektivtrafiken finns för alla medborgare ska de gemensamma utrymmena
672 vara fredade från diskriminerande reklam, oavsett om det handlar om sexistisk
673 reklam eller reklam som förstärker stereotypiska fördomar. Det handlar om att alla
674 ska känna sig välkomna i vår kollektivtrafik, oavsett kön, sexualitet, ursprung/
675 etnicitet, hudfärg och så vidare. Det handlar om allas lika värde.

676 **Vänsterpartiets politik:**

- 677 • Ta bort den sexistiska reklamen.

678 **Glesbygd**

679 De som bor i glesbygd tvingas ofta åka bil eftersom de har en kollektivtrafik som
680 går sällan. Glesbygdstrafiken är också mycket undermålig kvällstid. Anropsstyrd
681 trafik är en linje som går bestämd sträckning på tidtabell men för att resa med, ska
682 man påkalla resan. På så sätt undviks att stora bussar kör tomma långa sträckor
683 samtidigt som det finns en möjlighet att kunna åka kollektivt när behov finns. Vi
684 vill också utreda ett anropsstyrt kollektivtrafiksystem.

685 **Vänsterpartiets politik:**

- 686 • Utveckla anropsstyrd trafik i glesbygden.
687 • Ha fler pendelparkeringar reserverade för SL-resenärer.

688 **Utbyggd och bättre kollektivtrafik nu och för framtiden**
689 För att skapa ett mer jämlikt, jämställt, integrerat och klimatsmart län måste
690 andelen kollektivtrafikresenärer och cyklister öka kraftigt medan privatbilismens
691 andel minskar. Därför behöver det göras insatser för att öka de olika kollektivtra-
692 fikslagens attraktivitet och kapacitet.

693 **Bussar**

694 Att bygga tunnelbana tar lång tid, upp emot 15 år. Så länge kan vi inte vänta. Vi
695 behöver redan idag satsa på elbusslinjer (spårvagnar på gummihjul) samt på ex-
696 pressbussar så kallade *BRT (Bus Rapid Transport)*. På kort tid kan vi bygga ut ett
697 system med hög kapacitet till en relativt låg investeringskostnad.

698 40 % av dagens kollektivtrafikresenärer åker buss, vilket gör det till vårt näst
699 största trafikslag, efter tunnelbanan. Bussarnas hastighet måste öka och fram-
700 komligheten på de högst belastade linjerna måste förbättras.

701 **BRT (Bus Rapid Transport)**

702 BRT (Bus Rapid Transport) eller expressbussar med hög komfort är trafiksäkert
703 och komfortabelt för linjer med långa sträckor med stort underlag. De kan liknas
704 vid tunnelbana på mark, kör på egna körbanor och är fredade för annan trafik.
705 Installationstid är något år, då de behöver längre hållplatser än vanliga och egna
706 körbanor.

707 **Trådbuss**

708 Trådbuss är ett mycket prisvärt, miljövänligt och tillgängligt trafikslag. I jäm-
709 förelse med en spårvagn är installationstiden³ endast två år och till 7 % av
710 kostnaden för en spårvagn.

711 **Vänsterpartiet vill:**

- 712 • Skapa särskilt fredat gatuutrymme för buss, och tvärbana.
- 713 • Införa bredare dörrar på nya fordon, självvisering och påstigning i alla
714 dörrar så att hållplatsstoppen kan kortas.
- 715 • Bygga ut grönt ljus för bussar (signalprioritering) och sammanhängande
716 kollektivkörfält.
- 717 • Installera en elbusslinje för Spårväg syd, om denna inte byggs före 2034.
- 718 • Installera en trådbusslinje från Åkermytan via Bergslagsvägen till
719 Fridhemsplan.
- 720 • Installera en trådbusslinje för linje 4 och därefter för linje 1, 2 och 3.
- 721 • Installera en trådbusslinje från Sundbyberg via Solna till universitetet
- 722 • Införa BRT (Bus Rapid Transport) på de viktigaste långa stomlinjerna.

723 **Pendeltåg**

724 Pendeltåg är vårt tredje största trafikslag med ca 10 % av alla kollektivtrafik-
725 resenärer. Genom Citybanan har vi fått en ny knutpunkt vid Odenplan för byte
726 till tunnelbanans gröna och framtida gula linje⁴ samt bussar. Avståndet mellan
727 Farsta och Älvsjö är långt och genom att förlägga en pendeltågsstation vid
728 Rågsved möjliggörs både en positiv stadsutveckling samtidigt som en övergång
729 kan ske till grön tunnelbanelinje.

730 I jakten på vinst har en underleverantör till MTR sagt upp 90 städare i pendeltågs-
731 trafiken. Det har gjort att det blivit allt skräpigare på pendeltågen.

3 Rapport som Vänsterpartiet lät göra 2014

4 Enligt Sverigeförhandlingen

- 732 **Vänsterpartiets politik**
733 • Nya bytespunkter för smidigare övergångar mellan trafikslag, såsom
734 pendeltågsstation i Rågsved.
735 • Återanställ städarna med schyssta arbetsvillkor för att tågen ska vara rena.

736 **Tunnelbana**

- 737 Tunnelbanan är vårt största trafikslag. Vänsterpartiet vill att landstinget antar en
738 strategisk plan över den tunnelbaneutbyggnad som behövs med utblick mot 2050.
739 Vänsterpartiet anser att staten ska stå för hälften av kostnaden för utbyggd tunnel-
740 bana.

741 **Vänsterpartiet vill fram till 2050 planera för:**

- 742 • Förlängning av tunnelbanan från Nacka till Orminge.
743 • Förlängning av tunnelbanan från Skarpnäck till Älta.
744 • Förlängning av Hagsätralinjen till Älvsjö, vilket innebär ny bytespunkt.
745 • Ny tunnelbanelinje från Älta via Sköndal, Fagersjö till Älvsjö.
746 • Förlängning av tunnelbanan från Fruängen till Huddinge centrum.
747 • Förlängning av Akallalinjen till Hjulsta.
748 • Förlängning av tunnelbanan från Mörby Centrum via Danderydsberg,
749 Täby till Arninge.
750 • Förläng tunnelbanan från Mörby till Viksjö.
751 • Skapa en tvärlinje mellan Vällingby till Bromsten, Järva, Kymlinge,
752 Sörentorp till Bergshamra/universitetet.

753 **Lokalbanor**

- 754 Består av Tvärbanan, Lidingöbanan, Roslagsbanan, Saltsjöbanan, Nockebyba-
755 nan och Spårväg city. I sin vinstjakt har Arriva sagt upp samtliga konduktörer på
756 Tvärbanan och Nockebybanan⁵ vilka har varit en stor trygghetsfaktor i trafiken.
757 Spårväg Syd planeras att vara färdigbyggd först 2034 men den linjen hade behövts
758 redan nu.

759 **Vänsterpartiets politik:**

- 760 • Tidigarelägga Spårväg syd alternativt inrätta en elbusslinje i avvaktan att
761 spårvägen är på plats.
762 • Återanställa konduktörerna på Tvärbanan och Nockebybanan.
763 • Förlänga Spårväg syd till Haninge.

764 **Sjötrafik**

- 765 Pendelbåtarna har över 30 000 passagerare en sommardag och många cyklisterna
766 har på så sätt fått en genare väg. Djurgårdsfärjan har 1500 resenärer en vinterdag
767 och ca 17 000 resenärer en sommardag och här sker en stor resandeökning.

768 **Vänsterpartiets politik:**

- 769 • Att sjötrafiken utvecklas betydligt både vad gäller godstransporter och
770 nya resrutten.
771 • Utveckla gena vattenvägar med vägfärjor så att nya effektiva busslinjer
772 kan ta sjövägen/åka med.
773 • Utveckla båttrafik i Skärgården och Mälaren som en del av kollektivtra-
774 fiken, med smidiga övergångar till landburen trafik.
775 • Att det är samma taxa i sjötrafiken som i den övriga trafiken.

5 På Nockebybanan och Tvärbanan. Spårväg City körs av Stockholms spårväg. Lidingöbanan, Roslagsbanan och saltsjöbanan omfattas av Järnvägslagstiftning och där måste det finnas tågvärdar.

- 777 • Sjötrafiken behöver miljöanpassas.
778 • Ha fler fartyg med eldrift.

779 **Färdtjänst**

780 En färdtjänstresenärs resa ska vara från ”dörr till dörr”. Det innebär ledsagning
781 från taxin in i lägenheten eller dit man ska. Färdtjänstresenärer ska ha en trygg
782 resa och ett korrekt bemötande. För att säkerställa detta måste de som kör färd-
783 tjänst ha schyssta arbetsvillkor med en fast grundlön med kollektivavtal samt
784 förbud mot ackordslöner. Förarna ska också både ha insiktsutbildning om vad
785 ett gott bemötande och en funktionsnedsättning innebär.

786 **Vänsterpartiets politik:**

- 787 • Färdtjänsten ska precis som kollektivtrafiken ha en zon, dagens extra
788 avgift för resa över tre mil tas bort.
789 • Utveckla närtrafik som ett komplement till färdtjänst.
790 • Beställningscentral i landstingets regi.
791 • Anslutna e taxibolag ska ha schyssta villkor, liknande kollektivavtal.
792 • Utveckla en app för färdtjänstresenärens resa.
793 • Färdtjänstresenärer ska liksom övriga kollektivtrafikresenärer ha
794 tilldelning efter behov av resor.
795 • Resegaranti motsvarande den garanti kollektivresenärer har.
796 • Närtrafik med linjesträckning och flexibla hållplatser.

EN RÄTTVISARE REGION

798 Landstinget och den kommande Region Stockholm har möjlighet att ta ett visst
799 ansvar för all verksamhet som inte enligt lag skall skötas av kommun eller stat.
800 Fr.o.m. 1 januari 2019 kommer en folkvald Region Stockholm att inrättas med ett
801 samordningsansvar för hela länet.

802 **Vänsterpartiets politik:**

- 803 • Successivt minska konsumtionen av ändliga resurser.
804 • Enbart nyttja förnybar energi år 2040.
805 • Omedelbart ta fram en plan för regionens anpassning till
806 klimatförändringens effekter.
807 • Att bilismen främst i främst i och kring storstaden minskar.

808 **Fler boende utanför Stockholm**

809 Vänsterpartiet vill utveckla hela länet så att storstadens grönområden bevaras och
810 luftkvalitén förbättras. 60 % av befolkningsökningen bör ske storstadnära och på
811 landsbygden. Därför skapas lokala centra över hela länet. Dessa ska nås på högst
812 20 minuter med kollektiv- eller beställningstrafik.

813 Vagnätet på landsbygden ska förbättras och kollektivtrafiken byggas ut. Bred-
814 bandssystemet ska byggas ut till alla orter med 100 Mbit/sek.

815 **Vänsterpartiet vill därför att:**

- 816 • Bostadsbyggande fördelas lika mellan Storstaden, storstadnära områden
817 och landsbygd.
818 • Regionala centra skapas i Nynäshamn, Södertälje, Märsta och Norrtälje.
819 • 15 lokala centra* med goda kommunikationer skapas i länets övriga delar.
820 • I dessa centra finns all samhällsservice samlad.
821 • 1+2 vägar skapas i öst/väst vid Norrtälje för att förbättra trafiksäkerheten.
822 • Kollektivtrafiken till och mellan regionala och lokala centra byggs ut.

- 822 • Kraftigt öka bostadsbyggandet i hela länet av hyresrätter i passiv-hus.
823 • Alla orter får snabb-bredband.
- 824 * Gnesta/Mölbo, Ösmo, Ekerö/Stenhamra, Karby, Rimbo och Vallentuna samt
825 längs med kusten Hallstavik, Älmsta, Gräddö/Räfsnäs, Furusund, Bergshamra,
826 Sollenkroka, Stavsnäs, Dalarö och Muskö.
- 827 **Mindre energi för mindre klimatpåverkan**
828 Det globala behovet av energi är bara 1 % av solinstrålningen. Men utbyggnaden
829 är dyr och tar lång tid. Under lång tid kommer därför solenergi att vara en bristva-
830 ra.
- 831 Länet utsläpp av koldioxid är 8 miljoner ton eller 4 ton/invånare. och år från
832 transporter (50 %) och energiförsörjning (30 %). 16 % av länets utsläpp kommer
833 från kol i Värtaverket.
- 834 Nybyggnation ska ske med träprodukter och med passivhus-standard, vilket
835 långsiktigt är ekonomiskt lönsamt. Befintlig bebyggelse ska vid renovering ha
836 en högsta energiförbrukning på 80 kWh/m² och så långt möjligt förses med
837 solceller och/eller bergvärme. El- och fjärrvärmenäten ska vara öppna för
838 enskild försäljning av energi och lokal produktion i övrigt ska beskattas lokalt.
- 839 **Vänsterpartiets politik:**
840 • Fasa ut kolkraften i Värtaverket till 2022.
841 • Skapa ett samhällsägt, sammanhängande energisystem.
842 • Bygga ut el- och fjärrvärmenät med möjlighet till enskild leverans.
843 • Samordna all egen förnybar energi-produktionen från sol, skog, jordbruk
844 och rötslam.
845 • Att offentliga byggnader producerar egen energi.
- 846 **Klimatanpassa miljö och natur**
847 Klimatförändringarna gynnar friluftsliv och turism men ökar torka och vattenbrist
848 vid kusten. I tätorter behövs temperatursänkande grönområden och vattenytor.
849 Länet kännetecknas av skogsområden med inslag av odlad mark, berg, skärgård
850 och stora vattenytor.
- 851 **Vänsterpartiets politik:**
852 • Skydda minst 17 % av länets yta som Naturreservat.
853 • Göra ytterskärgården från Ängsö nationalpark till Tyresta till en samlad
854 nationalpark.
855 • Göra skärgården till ett världsarv på skärgårdsbornas villkor.
856 • Förbättra luftkvalitén genom att stoppa nya motorleder runt Stockholm
857 och begränsa biltrafiken i övrigt.
- 858 **Renare och säkrare vatten**
859 97 % av länets invånare är anslutna till kommunal dricksvattenförsörjning via
860 Käppala-förbundet, Norrvatten, Stockholm Vatten, Syvab och Telge Nät AB.
861 Cirka 60 000 personer i främst Norrtälje och Värmdö har eget vatten.
- 862 Alla vatten ska enligt Vattendirektivet ha återfått god (det vill säga ursprunglig)
863 ekologisk status senast 2027. Samhällsekonomiskt motiverade hamnar, kanaler
864 och vattenkraftverk får bara ha sådana negativa miljöeffekter som är en direkt
865 följd av de fysiska ingreppen.

867 **Vänsterpartiets politik:**

- 868 • Alla vatten har god ekologisk status 2027.
- 869 • Länets Vatten- och avloppssystem byggs ut och kopplas samman.
- 870 • Alla enskilda fastigheter har godkända reningsanläggningar.

871 **Ett stigande hav**

872 Havet stiger idag med 3,4 mm/år i en allt snabbare takt. Den övre sannolika
873 havsnivån år 2100 bedöms idag till + 2,5 meter globalt (se NOAA jan. 2017), men
874 den regionala planeringen inklusive Mälarens avbördning baseras fortfarande på
875 nivån + 1,0 meter. Detta innebär att tidsfristen för anpassningsåtgärder minskat
876 drastiskt.

877 **Vänsterpartiets politik:**

- 878 • Mälarens avbördningskonstruktion omedelbart korrigeras.
- 879 • En nationell utredning snarast redovisar framtida havsnivåer ur ett risk
880 perspektiv.
- 881 • Att därefter en anpassningsplan snarast upprättas för hela regionen,
- 882 • En ny regional vattentäkt snarast identifieras (ev. Vättern) och skyddas.

883 **En växande skärgård**

884 ” Att färdas på sjön är fem gånger dyrare och tar tre gånger så lång tid” enligt
885 länsstyrelsen. Det krävs därför särskilda lösningar vad gäller företagande och
886 samhällsservice.

887 I skärgården med dess 30 000 öar bor 13 000 personer året runt. Där finns också
888 1600 företag med 3000 anställda och 18 varv.

889 Vänsterpartiet vill successivt sänka kollektiv-taxan till noll kronor år 2030. Vi
890 börjar nu med övergång till SL-kort året runt på båt. Busstrafiken till öar med fast
891 förbindelse ska utökas till minst tio turer per dygn med kvällsturer fyra dagar i
892 veckan och färjeturer i motsvarande mån.

893 Skärgårdens uppdelning i sex kommuner skapar problem för lokalbefolkningen.
894 Kommunernas verksamhet måste samordnas på ett helt nytt sätt och inkludera
895 Skärgårdsstiftelsen varvid representationen för fastboende måste ökas.

896 **Vänsterpartiets politik:**

- 897 • Successivt avveckla båt- och busstaxa till 2030.
- 898 • Utöka buss- och färjetrafiken.
- 899 • Stärka offentlig service inklusive posten.
- 900 • Sänka tillsynsavgifter.
- 901 • Möjliggöra undantag i strandskyddet för fastboende för att tillgodose
902 behovet av hamnar, näringsliv och gemensamma lokaler på bästa sätt.
- 903 • Väsentligt stärka skärgårdsbornas inflytande på kommunala beslut.
- 904 • Säkra och handikapsanpassade bryggor.

ALLAS RÄTT TILL KULTUR

906 Alla människor behöver tillgång till en meningsfull fritid. Att kunna delta i
907 kulturaktiviteter och ta del av professionell kultur är för de flesta människor en
908 förutsättning för ett bra liv. För den regionala planeringen ska kultur vara en viktig
909 del av infrastrukturen liksom en självklar lokaliseringsfaktor.

910 Trots att den svenska kulturpolitiken under många decennier baserats på strävan
911 efter geografisk spridning och allas lika tillgång till kultur råder fortfarande en

912 regional orättvisa.

913 Folkbildningen och det lokala föreningslivet bär upp en väsentlig del av vårt
914 kulturliv och stödet till folkhögskolor och studieförbund är grundpelare för ett
915 demokratiskt och jämlikt Sverige. De är de största arrangörerna av kultur i alla
916 delar av länet och ger människor möjlighet att själva utöva kultur och erbjuder en
917 miljö som gynnar alla människors lika värde.

918 Det fria kulturlivet är av avgörande betydelse för regionen och bör ges ett ekono-
919 miskt stöd som säkrar den konstnärliga friheten, främjar en mångfald av kultu-
920 ruttryck och förbättrar konstnärernas villkor i hela länet.

921 Vårt mål är att det i varje del av regionen ska finnas ett aktivt, fritt och ifråga-
922 sättande kulturliv med yttrandefriheten som grund. Rätten till kulturutövande och
923 kulturupplevelser ska gälla alla, oavsett bakgrund, bostadsort, klass, kön, sexuell
924 läggning eller funktionsvariation.

925 ***Vänsterpartiets politik:***

- 926 • Vi vill att det i hela länet ska finnas en regional infrastruktur med lika
927 tillgång till bibliotek och kulturskolor, lika väl som lokaler, förmedlare,
928 arrangörer och pedagoger.
- 929 • Folkbildningen och det lokala föreningslivet ska ha förutsättningar att
930 verka i alla delar av regionen och att nå alla invånare.
- 931 • Ökat ekonomiskt stöd till det fria kulturlivet.
- 932 • Biblioteken ska drivas av samhället och inte privatiseras.
- 933 • Kulturskolan bör få lika förutsättningar i hela länet där det idag råder stora
934 skillnader mellan kommunerna i utbud och avgifter.
- 935 • Alla barn ska erbjudas deltagande i kulturskolan för att uttrycka sig med
936 musik, dans, teater, ord eller bild.
- 937 • Vänsterpartiet anser att kulturskolan på sikt ska vara helt avgiftsfri,
938 liksom grundskolan.

Reservation

Ann-Mari Strömberg anmälde reservation vid behandling av förslaget enligt följande:

Jag reserverar mig mot DS beslut gällande förslaget till landstingspolitiskt program. Grunden är inte innehållet i det kraftigt förkortade förslaget utan de omfattande strykningar i skrivargruppens förslag som gjorts utan att en enig skrivargrupp involverats och utan att vare sig skrivargruppen eller DS haft skäligt rådrum att sätta sig in i och ta ställning till de omfattande strykningar som gjorts.

Jag har förståelse för att skrivargruppens förslag kan betraktas som alltför långt, men i stället för att ge skrivargruppen i uppdrag att korta ned programmet och då själva få möjlighet till prioriteringar har uppdraget att korta ned programmet av VU lämnats till en person som inte varit involverad i arbetet med programmet. Därefter har skrivargruppen hållits helt utanför arbetet med att korta ned programmet. Jag är ledamot i VU, men var inte med vid det VU-möte då beslut ang. förkortning av programförslaget togs. Ingen i VU tog kontakt med mig för att efterhöra min åsikt.

Jag var sammankallande för en skrivargrupp bestående av mycket kompetenta och kunniga människor som arbetat med programförslaget under ett halvår. På grund av ändrade tidsramar då den konferens som skall fastställa programmet tidigarelades en månad hamnade skrivargruppen i stor tidspress mot slutet av arbetet.

Under den vecka som arbetet med förkortningen gjordes tog varken VU eller den som fått uppdraget att korta ned förslaget kontakt med någon i skrivargruppen, inte ens med mig som sammankallande. Den förkortade versionen tillsändes DS, men inte skrivargruppen, dagen före det DS-möte då programförslaget skulle behandlas. Skrivargruppen fick samma dag förslaget genom min försorg.

Detta innebär att varken DS eller skrivargruppen har haft skäligt rådrum för att ta ställning till den förkortade versionen och därmed inte heller tillräckligt med tid för att förbereda och föreslå förslag till ändringar.

Jag anser att skrivargruppens förslag som tidigare tillsänts DS skulle ha legat till grund för diskussionen i DS, såsom det grundförslag som skulle ha skickats på remiss till lokalföreningarna.

Reservation

Ann-Mari Strömberg anmälde reservation av förslaget enligt följande:
Reservationer mot DS beslut ang. innehållet i förslaget till program

Jag anser att brödtexten i avsnitten beroendevård och psykiatri inte skall kortas ned utan att den brödtext som finns i skrivargruppens förslag till program skall finnas med i sin helhet. (sid. 19 och 20 i skrivargruppens förslag).

Att under stycke *Beroendevård* ha följande text:

Ansvar för missbruksvården är delat mellan landstinget och kommunerna. Kommunernas missbruksvård har rustats ner under många år. Samtidigt har många missbrukare en alltmer komplex problematik. Samsjukliga, människor med både missbruksproblematik och psykisk ohälsa, är en ökande grupp, missbrukare med svåra somatiska komplikationer, ökande dödlighet bland unga narkotika-

missbrukare, kraftigt ökad förskrivning av narkotikaklassade läkemedel, allt detta är några exempel på den problematik landstinget och kommunernas socialtjänst möter. Nedrustningen inom socialtjänsten har lett till att människor som tidigare självklart beviljades vård i behandlingshem nu bedöms klara sig med öppenvård, detta även när den sociala situationen är oordnad. Missbruksvård ges för sent, på för låg nivå och i för korta perioder. Följden är att missbrukarna är i allt sämre skick när de äntligen får vård och vård som avslutas i förtid leder ofta till återfall.

Att klara att bli nykter och drogfri när man är bostadslös och den sociala situationen är i kaos är närmast en omöjlighet. Även för de som erhåller underhållsbehandling (metadon eller buprenorfin) genom landstingets försorg behöver ofta kombinera denna behandling med socialt stöd, boende och/eller försörjningsstöd och/eller tolvstegsbehandling eller KBT-behandling.

Ofta ingår bristande sjukdomsinsikt i sjukdomsbilden. Då patienten inte kommer till vården måste vården komma till patienten.

Att under stycke *Psykiatri* ha följande text:

Psykiatireformen var välvilligt tänkt men måste i efterhand bedömas som naiv. När institutionerna stängdes och patienterna flyttade ut blev de inte friska per automatik. Kommunerna var inte beredda på att de som flyttade ut var i så dåligt skick som de var. Sviterna märks fortfarande. För de som lider av psykisk ohälsa ingår bristande sjukdomsinsikt ofta i sjukdomsbilden. De psykiskt sjuka söker inte alltid hjälp av sig själva och då måste psykiatrin söka upp patienterna. Många är också samsjukliga, har en missbruksproblematik och/eller somatiska åkommor utöver den psykiska ohälsan.

Samarbetet med kommunernas socialtjänst som har ansvaret för boende och daglig sysselsättning genom socialpsykiatrin måste också förbättras. Det behövs också specialenheter för vissa grupper med en komplex problematik, till exempel människor med sviter efter tortyr, människor med sviter efter sexuella övergrepp och andra traumatiska upplevelser.

Jag anser att samtliga de punktsatser som finns med i skrivargruppens förslag också skall finnas med i den förkortade versionen som sänds ut på remissrunda.

Jag motsätter mig de strykningar av hela delar i det regionalpolitiska avsnittet som DS beslutat om. Förvisso ingår där delar som inte är landstingets direkta ansvar, men det finns ingen annan instans som tar regionalpolitiskt ansvar och då är det i detta program som viktiga regionalpolitiska frågor av stor betydelse för miljön hör hemma.

Reservation

Ann-Mari Strömberg anmälde reservation enligt följande:

I brödtexten till avsnittet ”Allas rätt till kultur” vill jag tillföra följande text:

Vänsterpartiet anser på riksnivå att det krävs en nationell biblioteksplan för att säkra tillgången till fullgoda bibliotek på alla orter, liksom uppsökande verksamhet på t.ex. sjukhem, flyktingförläggningar och kriminalvårdsanstalter. Skolorna i regionen ska följa lagen om tillgång till skolbibliotek. (Denna text finns med i skrivargruppens förslag, men som en punktsats.)

